260 år i skønhedens tjeneste

12 billedkunstnere og arkitekter bliver tildelt Akademiets medaljer, når den gamle institution, der rådgiver staten i æstetiske spørgsmål, i aften fejrer 260 års fødselsdag

Af LISBETH BONDE

Der følger ingen penge med, når Akademiet uddeler medaljer, men at få et fagligt skulderklap af sine kolleger varmer mere, end man skulle tro. Der sidder 30 billedkunstnere og 30 arkitekter i Akademiet. De bliver valgt af det 1350 medlemmer store Kunstnersamfundet, hvis medlemmer optages af en jury, der er nedsat af Akademiet. Det er også Akademiet, der vælger medlemmer til det 12 medlemmer store Akademirådet, som er Akademiets ansigt udadtil. De indstiller bl.a. ansøgere til legaterne og udpeger kunstnere til at sidde i bestyrelserne i bl.a. museer og kunsthaller – og det er også dem, der uddeler medaljerne. Akademiet er et fagligt organ, hvor man har et øje på hver en finger og forsøger at omfatte hele Kunsten. Nogle kritikere, bl.a. forhenværende professor i malerkunst, Ole Sporring, mener, at det er blevet for enevældigt, efter at man har vedtaget nogle regler, der sikrer, at indvalgte medlemmer kan sidde i over 30 år. Det er udemokratisk, for det er vigtigt med en vis cirkulation for at undgå, at institutionen stivner, som han så ganske rigtigt påpeger. Han har nu klaget til Kulturministeriet. Til sammenligning sidder Statens Kunstfonds medlemmer kun i højst tre eller fire år netop for at sikre en spredning både i alder og i kunstfaglige synspunkter.

Et langstrakt ritual

Akademiet blev grundlagt på initiativ af Frederik V, som ønskede, at denne begivenhed skulle fejres på hans fødselsdag den 31. marts – af praktiske grunde i år fire dage før. Som det fremgik af Jan Haugaards udsendelse 'Kunst, smag og Frederik V's fødselsdag' på DR2 i tirsdags, deltager dronningen og prinsgemalen ofte – i aften kommer dronningen dog alene. Herudover er også kulturministeren og en masse indbudte, primært Akademiets samarbejdspartnere, med til festen. Man begynder højtideligt i Charlottenborgs festsal, og blandt mange ritualer indgår uddelingen af medaljer. Den højeste, kollegiale udmærkelse en arkitekt kan opnå, er C.F. Hansen medaljen, mens den højeste udmærkelse for en billedkunstner er Thorvaldsen medaljen. Herudover uddeles Eckersberg, N.J. Høyen og Thorvald Bindesbøll medaljerne til billedkunstnere og arkitekter, som er blevet vejet og fundet tilstrækkeligt tunge.

Medaljeoverrækkelserne motiveres på skift af Akademiraadets medlemmer, og der suppleres med powerpointvisninger af kunstnerne værker. Også præsidenten leverer sin beretning om det forgangne år i kunsten, og man lytter med interesse til festtalen, der i aften holdes af den bogaktuelle digter Søren Ulrik Thomsen. Der er også et musikalsk indslag – denne gang leveret af performancekunstneren Lilibeth Cuenca Rasmussen. Vi er inde i kunstens maskinrum og får indblik i, hvordan kunstnerne vurderer, tænker og arbejder. Alle 180 festdeltagere sidder artigt og lytter, men rokker lidt rundt på de hårde fletstole. Ingen demonstrationer eller situationistiske happenings

forstyrrer roen. Jørgen Nash, Jens Jørgen Thorsen og konsorter er for længst gået bort. Til slut festes der igennem i Charlottenborgs Kuppelsal og i de tilstødende sale.

Kritiske røster

Akademiets opgave er at være en kæp i hjulet på dårlige æstetiske løsninger i offentlighedens mange rum. Det være sig bygninger, indretningen af det urbane rum, infrastruktur, kunst i det offentlige rum etc. Det er mest skrivearbejde – som det fremgår af deres årsbog for 2010-2013, der netop er udkommet. I dag er Akademiet imidlertid en hemmelighed for store dele af offentligheden, og deres indflydelse er i de seneste 50 år aftaget noget i takt med dannelsen af andre vigtige organer såsom Statens Kunstråd og Kulturstyrelsen. Men der arbejdes, og lad os her se på et par af sagerne:

I 2008 udtalte Akademiraadet sig imod en 72,5 m høj skulptur af Robert Jacobsen, som Københavns Kommune med den daværende overborgmester Ritt Bjerregaard i spidsen samt en række interessenter ønskede opstillet ud for Trekroner. Ifølge Akademiraadet ville den skæmme hele havneindløbet, og i øvrigt var den ude af trit med Robert Jacobsens egne ønsker, mente man. Akademiraadet udtaler sig altid klogt og diplomatisk, men man er ikke i tvivl om, hvad de mener. Mange var imod opstillingen af skulpturen, men Akademiraadet var en af de stærkeste røster i protesten, og skulpturen blev aldrig opstillet. Heller ikke i Aarhus, hvor man efterfølgende forsøgte at få projektet ført ud i livet.

I januar 2012 skrev Akademiraadets daværende formand, maleren Mette Gitz Johansen, et brev til Herlev Hospitals direktør, fordi man var blevet opmærksom på, at en del af Poul Gernes' livsværk til hospitalet, der er et hovedværk i dansk udsmykningskunst, var blevet malet over i forbindelse med etableringen af en ny kardiologisk afdeling på 3. sal. Den nye farve divergerer kraftigt fra den koloristiske helhedsløsning, som Poul Gernes har udtænkt til hospitalet, hed det bl.a. Akademiraadet anmodede hospitalet om at indstille den videre istandsættelse og i det hele taget udvikle en helhedsplan for fremtidige istandsættelser af det snart 40 år gamle hospital. Der blev efterfølgende på initiativ af Kulturministeriet nedsat en arbejdsgruppe, som fremover koordinerer indsatsen for kunst i de offentlige rum.

Der er mange andre sager. Akademirådet arbejder ligesom en skadedyrsbekæmper. De lægger gift ud, når de bliver opmærksomme på æstetisk slendrian, men de er der også for at støtte, vejlede og idéudvikle. Mærkeligt nok gør kun 10 % af kommunerne brug af denne højt kvalificerede rådgivning, selv om den er ganske gratis og uvildig.

Medaljemodtagerne i 2014:

I aften modtager billedhuggeren Martin Erik Andersen Thorvaldsen medaljen. Han får bl.a. disse ord med på vejen: "Med en formidabel poetisk kraft åbner Martin Erik Andersens værker sig med myriader af sansninger og betydninger, som meditationer over rum og verdens indretning."

C.F. Hansen Medaljen går til landskabsarkitekten Stig Lennart Andersson, der bl.a. har skabt Bymilen ved SEB Bank på Kalvebod Brygge og landskabet omkring Elefanthuset i Zoologisk Have. Han ”går ind i virkeligheden og forvandler de tørre parametre til eventyrlige oplevelser.”

Videokunstneren Jesper Just tildeles Eckersberg Medaljen for sit bidrag til Biennalen i Venedig 2013 og generelt for sin, eminente evne til at skabe gådefulde video-værker, der ”ligner rigtige spillefilm, mesterligt filmet og komponerede med en blændende filmisk visualitet.”

Billedkunstnerne Finn Naur Petersen og Kirstine Roepstorff får også tilkendt en Eckersberg Medalje. Førstnævnte for sin ”utrolige fornemmelse for materialet, hans søgen og nysgerrighed efter nyt stof og energi, der også har givet ham mulighed for at udføre væsentlige udsmykninger i det offentlige rum.” Og sidstnævnte for hendes ”collager der sprudler af farver, udadvendthed og fortællelyst, men altid flyder der en underliggende politisk og kritisk åre ind og ud af værket.”

Arkitekterne Pernille Schyum Poulsen og Jan Albrechtsen får en Eckersberg Medaljen pga. deres ”meget forskellige typologier fra design”… og for at udvikle masterplaner, der når de er bedst, styrer de kvaliteter, man oplever i vores bebyggede miljø.”

Arkitekterne Frank Maali og Gemma Lalanda får også en Eckersberg Medalje for ”deres modige fornemmelser, deres indsigtsfulde og vidunderlige insisteren på det ærlige håndværk i fornem forståelse for helhed og detalje.”

Og nu til formidlerne, der modtager N.L. Høyen medaljen. Høyen var Danmarks største kunsthistoriker. Medaljen tilfalder i år kunsthistorikerne Sanne Kofod Olsen og Hanne Raabyemagle. Førstnævnte får medaljen for ”sit retoriske talent og den krystallinske klarhed, hvormed hun indskriver køn, identitet og kvinde i den danske kunsthistorie”, mens sidstnævnte får prisen for ”sin indsigtsfulde og grundige levendegørelse og formidling af barokkens, rokokoens og nyklassicismen arkitektur og arkitekten Nicolai Eigtveds betydning.”

Endelig modtager arkitekten og designeren Bo Linnemann Thorvald Bindesbøll Medaljen ”for den høje kunstneriske kvalitet i hans meget gennemarbejdede løsninger, for hans seriøse faglighed og for hans internationale markering af dansk skriftdesigns betydning.”